Triyaj Karar Verme Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Triyaj Karar Verme Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31776

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Triyaj Karar Verme Envanteri, acil servis ortamlar?nda sa?l?k profesyonellerinin triyaj süreçlerindeki karar verme yeteneklerini de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu envanterin Türkçe uyarlamas?, Küçük- Alemdar, Karda?- Özdemir ve Güdücü- Tüfekci taraf?ndan 2015 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, karar verme sürecinin **Bili?sel Özellikler**, **Deneyim**, **Sezgi** ve **Ele?tirel Dü?ünme** olmak üzere dört temel faktörünü ölçmektedir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, yüksek iç tutarl?l?k (güvenirlik) ve yap?sal geçerlik gösterdi?ini ortaya koymu?tur.

Anahtar Kelimeler

Triyaj, Karar Verme, Hem?irelik, Acil Servis, Bili?sel Özellikler, Ele?tirel Dü?ünme, Psikometri, Ölçek Uyarlama

Yazarlar

Dilek Küçük Alemdar, Fatma Karda? Özdemir, Figen Güdücü Tüfekci

Amaç

Triyaj Karar Verme Envanteri, acil servislerde görev yapan sa?l?k personelinin, özellikle hem?irelerin, karma??k ve zaman k?s?tl? triyaj durumlar?nda sergiledikleri karar verme süreçlerini ve bu süreçleri etkileyen psikolojik bile?enleri objektif olarak ölçmek amac?yla uyarlanm??t?r. Ölçek, uygulay?c?lar?n bili?sel yeteneklerini, mesleki deneyimlerini, sezgisel yakla??mlar?n? ve ele?tirel dü?ünme becerilerini ayr? alt boyutlarda de?erlendirmeyi hedefler.

Bu arac?n temel amac?, acil sa?l?k hizmetleri alan?nda çal??an profesyonellerin e?itim ve geli?im ihtiyaçlar?n? belirlemeye katk?da bulunmak ve triyaj kalitesini art?rmaya yönelik stratejiler geli?tirmektir. Ölçek, karar verme yetkinli?ini dört farkl? boyutta ele alarak, uygulay?c?lar?n güçlü ve geli?tirilmesi gereken yönlerini saptamada önemli bir rol oynamaktad?r.

Yap?

Triyaj Karar Verme Envanteri, acil durumlarda profesyonel karar vermenin dört temel psikolojik yap?s?n? ölçen çok boyutlu bir araçt?r. Bu yap?, bili?sel süreçlerin, pratik deneyimin, sezgisel yarg?n?n ve ele?tirel analiz yetene?inin triyaj uygulamalar?ndaki etkile?imini temsil eder. Ölçek, bu dört faktörün birle?imiyle, sa?l?k profesyonellerinin acil hastalar? önceliklendirme ve kaynak tahsisi yapma yeterlili?ini bütüncül bir ?ekilde de?erlendirir.

Envanterin ölçtü?ü temel yap?lar ?unlard?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bili?sel Özellikler: Bireyin bilgi i?leme, problem çözme ve prosedürel bilgiye dayal? karar verme yetene?ini kapsar.
Deneyim: Mesleki geçmi?ten elde edilen bilgi ve becerilerin, mevcut triyaj vakalar?na uygulanma yeterlili?ini ifade eder.
Sezgi: H?zl?, bilinçalt? örüntü tan?ma ve ani yarg?lama yetene?ini içerir; özellikle yüksek bask? alt?ndaki durumlarda önemlidir.
Ele?tirel Dü?ünme: Durumu analiz etme, varsay?mlar? sorgulama ve rasyonel, kan?ta dayal? kararlar verme kapasitesidir.

Geçerlik

Triyaj Karar Verme Envanterinin Türkçe uyarlamas?, kapsaml? bir yap? geçerlik çal??mas? ile desteklenmi?tir. Yap?lan **Faktör Analizi**, ölçe?in orijinal yap?s?n? do?rulayan güçlü sonuçlar vermi?tir. Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) sonuçlar?na göre, dört alt boyutun toplam varyans?n %89,7'sini aç?klad??? belirlenmi?tir; bu oran, psikometrik aç?dan oldukça yüksek ve kabul edilebilir bir düzeydedir.

Alt boyutlar?n varyansa katk?lar? a?a??daki gibi da??lm??t?r: **Ele?tirel Dü?ünme** alt boyutu toplam varyans?n %39,7'sini aç?klayarak en büyük katk?y? sa?lam??t?r. Bunu s?ras?yla **Deneyim** (%27,4), **Bili?sel Özellikler** (%12,2) ve **Sezgi** (%10,4) alt boyutlar? izlemi?tir. Ayr?ca, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu test etmek amac?yla gerçekle?tirilen **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) de ölçe?in dört faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde geçerli oldu?unu tespit etmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla yap?lan güvenirlik analizinde, Triyaj Karar Verme Envanterinin genel Cronbach Alpha katsay?s? **0,88** olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, sosyal bilimler ara?t?rmalar?nda kabul edilebilir güvenirlik standard?n?n (genellikle 0,70) oldukça üzerinde olup, ölçe?in maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek Cronbach Alpha katsay?s?, ölçe?in acil servis profesyonellerinin karar verme becerilerini ölçmede tutarl? ve tekrarlanabilir sonuçlar üretebilece?ini i?aret etmektedir. Bu sonuçlar, envanterin hem ara?t?rma hem de klinik uygulamalarda güvenle kullan?labilece?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Triyaj Karar Verme Envanteri, psikometrik çal??malar sonucunda belirlenen dört temel faktörden olu?maktad?r. Bu faktörler, triyaj sürecindeki karar verme mekanizmas?n?n farkl? yönlerini temsil eder. Faktörlerin maddeleri ve varyans aç?klama oranlar?, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü ve teorik temelini desteklemektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ele?tirel Dü?ünme: Bu faktör, toplam varyans?n en büyük k?sm?n? (%39,7) aç?klamaktad?r. Bu bulgu, acil serviste triyaj yaparken en önemli bile?enin, ele?tirel analiz ve rasyonel de?erlendirme yetene?i oldu?unu vurgulamaktad?r.
Deneyim: Toplam varyans?n %27,4'ünü aç?klayan deneyim faktörü, pratik bilginin karar verme üzerindeki güçlü etkisini göstermektedir.
Bili?sel Özellikler ve Sezgi: Bili?sel özellikler %12,2, Sezgi ise %10,4 oran?nda varyans aç?klam??t?r. Bu bulgular, triyaj karar verme sürecinin sadece mant?ksal bili?sel süreçlere de?il, ayn? zamanda h?zl? sezgisel yarg?lara da dayand???n? ortaya koymaktad?r.

Araç

Test Çe?idi: Uyarlama (Adaptation)

Format: 37 maddeden olu?an, dört faktörlü yap?ya sahip öz bildirim envanteri.

Derecelendirme: 6'l? Likert Ölçe?i. (1=kesinlikle kat?lm?yorum, 2=kat?lm?yorum, 3=k?smen kat?lm?yorum, 4=k?smen kat?l?yorum, 5=kat?l?yorum ve 6=kesinlikle kat?l?yorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Acil Servis ve Yo?un Bak?m Ünitelerinde Çal??an Sa?l?k Profesyonelleri (Özellikle Hem?ireler)

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Triyaj süreçlerinde aktif rol alan ve karar verme sorumlulu?u ta??yan sa?l?k çal??anlar?.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar?n triyaj karar verme yetkinliklerine dair kendi alg?lar?n? 6'l? Likert format?nda de?erlendirmelerini temel alan ka??t veya elektronik tabanl? öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Acil T?p, Hem?irelik E?itimi, Karar Verme Yetkinli?i, Güvenirlik, Faktör Analizi, Likert Ölçe?i, Triyaj Süreci

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Dilek Küçük Alemdar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: dilekkucuk@atauni.edu.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye (Tahmini Kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Envanterin Türkçe uyarlama çal??mas? **2015** y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler, sorumlu yazar Dilek Küçük Alemdar ile ileti?ime geçilerek al?nmal?d?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya geni? ölçekli uygulamalar için yazar?n onay? ve potansiyel ücretlendirme politikalar? sorgulanmal?d?r.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: triyaj-karar-verme-envanteri-toad.pdf

Kaynaklar

Küçük- Alemdar, D., Karda?- Özdemir, F., ve Güdücü- Tüfekci, F . (2015). Triyaj Karar Verme Envanterinin Türkçeye uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Gümü?hane Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Dergisi*, *4*(4), 547-562.

Triyaj Karar Verme Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek 37 madde dört faktörlü yap?dad?r:

Bili?sel Özellikler (6 madde): E?er bir hasta arrest olursa, ne yapaca??m? bilirim.
Deneyim (17 madde): Çal??anlar ile iyi ileti?im kurabilirim.
Sezgi (23 madde): ?yi yarg?lama yapabilirim.
Ele?tirel Dü?ünme (37 madde): Kritik hastalar hakk?nda alt?nc? bir hissim vard?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM